

2017

Toetsing Wet natuurbescherming Bouw- en sloopwerkzaamheden Bovenweg 31 te Donkerbroek

COLOFON

BUREAU FAUNAX
Badweg 40 B
8401 BL Gorredijk
0513-435024
info@faunax.nl
www.fhunax.nl
Lid van Netwerk Groene Bureaus

Toetsing Wet natuurbescherming Bouw- en sloopwerkzaamheden Bovenweg 31 te Donkerbroek

*Verkennde inventarisatie en beoordeling natuurwaarden in het kader van
de vigerende natuurwetgeving*

Gorredijk, februari 2017

In opdracht van:
Timmermans & Theunis

Contactpersoon:
Dhr. J. Timmermans

Uitvoering:
Bureau FaunaX

Veldwerk:
Dhr. J. Groen

Rapportage:
Dhr. J. Groen

Autorisatie:
Mevr. W. de Boer-Pronk

Foto's voorpagina:
Impressie van het plangebied

© Bureau FaunaX. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding:
Bureau FaunaX (2017). Toetsing Wet natuurbescherming Bouw- en sloopwerkzaamheden Bovenweg 31 te Donkerbroek.
Rapport 16145b, Bureau FaunaX, Gorredijk.

Disclaimer: In deze rapportage worden de resultaten van een onafhankelijk onderzoek behandeld. Bureau FaunaX heeft een adviserende rol en spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het plan waarop dit onderzoek betrekking heeft. Dit onderzoek is zo zorgvuldig en nauwkeurig mogelijk uitgevoerd. Het voorkomen van beschermde soorten is echter onvoorspelbaar. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Op dit onderzoek zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, zoals gedeponereerd bij de Kamer van Koophandel te Leeuwarden.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	1
1.3	Onderzoeksopzet	1
1.4	Ligging en karakteristiek van de planlocatie	2
2.	ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING	3
2.1	Soortbescherming	3
2.2	Natura 2000.....	4
2.3	Natuurnetwerk Nederland/EHS.....	4
3.	RESULTATEN ECOLOGISCHE QUICKSCAN	5
3.1	Flora.....	5
3.2	Vogels	6
3.2.1	Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen	6
3.2.2	Overige broedvogels.....	6
3.3	Zoogdieren	7
3.3.1	Vleermuizen	7
3.3.2	Overige zoogdiersoorten	8
3.4	Vissen, amfibieën, reptielen & ongewervelden.....	9
3.4.1	Vissen.....	9
3.4.2	Reptielen & Amfibieën	9
3.4.3	Ongewervelden	10
4.	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	11
4.1	Overzicht beschermde soorten	11
4.2	Effectbespreking en aanbevelingen.....	11
4.2.1	Gebiedsbescherming.....	11
4.2.2	Algemeen voorkomende broedvogels	11
4.2.3	Huismus.....	12
4.2.4	Vleermuizen	12
4.2.5	Vrijgestelde- en niet beschermde soorten: de zorgplicht.....	12
4.3	Overzicht vervolgstappen.....	12
5.	BRONNEN EN LITERATUUR	13

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Men is van plan om bouw- en sloopwerkzaamheden uit te voeren op het erf van Bovenweg 31 te Donkerbroek.

Omdat dit een ruimtelijke ingreep betreft dient een toetsing te worden uitgevoerd in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb). Deze toetsing vindt eerst plaats in de vorm van een quickscan. In het kader daarvan is door Bureau FaunaX een analyse gemaakt van de (mogelijk) binnen de invloedssfeer aanwezige beschermde natuurwaarden. Hierbij ligt de focus op flora en alle diergroepen waarvan redelijkerwijze kan worden verwacht dat beschermde soorten voor kunnen komen in het plangebied. Tevens is een inschatting gemaakt van de eventuele effecten van de voorgenomen plannen op in de omgeving liggende beschermde natuurgebieden (Natura-2000 en EHS).

1.2 Doel

Deze ecologische beoordeling geeft, voor zover mogelijk, antwoord op de volgende vragen:

1. Komen binnen het plangebied (biotopen van) beschermde soorten in het kader van de Wet natuurbescherming voor?
2. Komen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde natuurgebieden voor?
3. Wat zijn de mogelijke effecten van de realisatie van de initiatieven en het in gebruik hebben ervan op deze beschermde natuurwaarden?
4. Voor welke soorten en hun leefgebied wordt de wet mogelijk overtreden en in hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
5. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkómen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 5.

1.3 Onderzoeksopzet

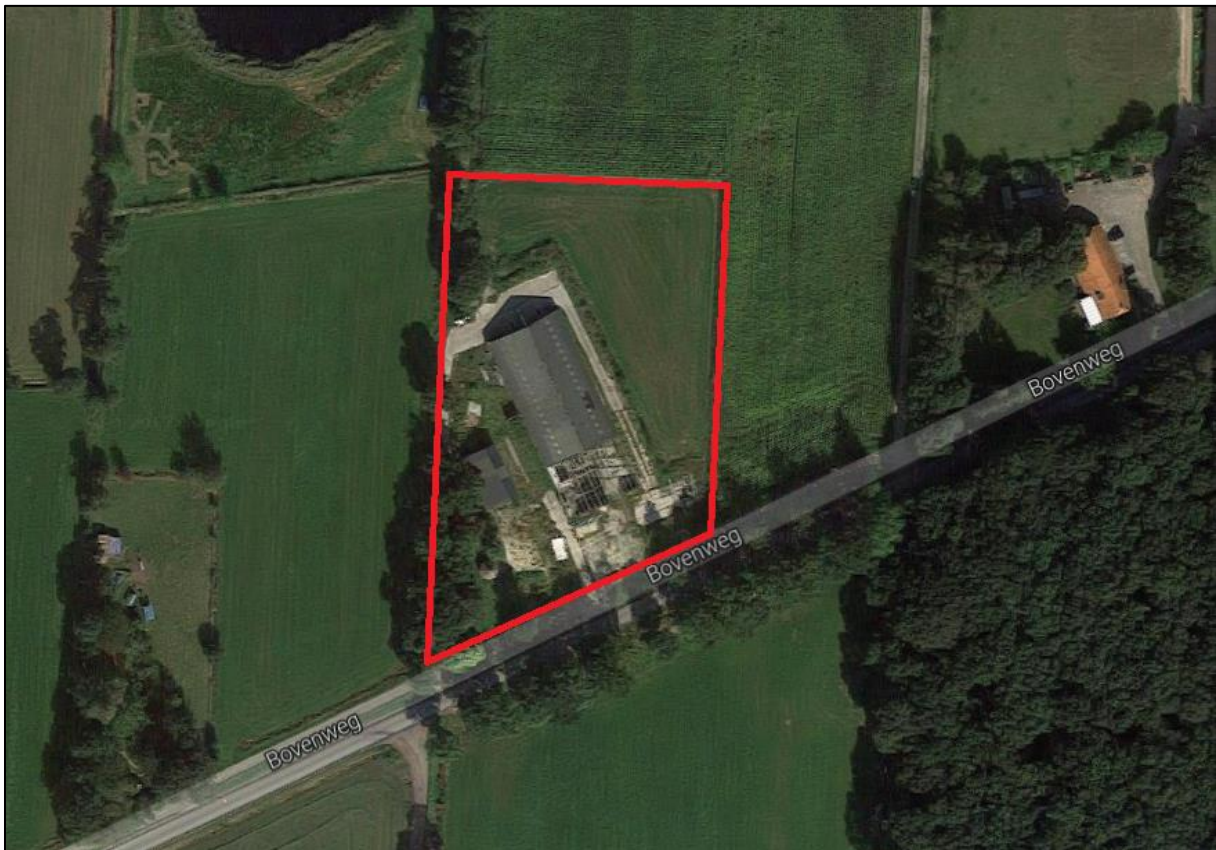
In opdracht van Timmermans & Theunis is de beoogde gebruikswijziging op basis van een veldbezoek, bureaustudie en ecologisch inzicht in de vorm van een eenmalige quickscan getoetst aan de natuurwetgeving. Een ecologische quickscan is meestal de eerste stap van een ecologische toetsing, bedoeld om een inschatting te maken van de mogelijke effecten op eventueel aanwezige beschermde flora en fauna en/of gebieden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Het veldonderzoek voor deze quickscan is uitgevoerd op 3 februari 2017. Dit onderzoek bestond uit een visuele inspectie van het plangebied waarbij is gelet op de aanwezigheid of sporen van beschermde soorten en op de eventuele aanwezigheid van geschikt leefgebied van deze soorten.

1.4 Ligging en karakteristiek van de planlocatie

Het plangebied (figuur 1.1) betreft het erf van Bovenweg 31 te Donkerbroek. Op dit erf stond een afgebrande woonboerderij welke reeds is afgebroken. Tevens is er een grote koeienstal aanwezig, welke deels is afgebroken. Ook is er een stuk weiland aanwezig.

Aan de westkant van het plangebied is een eikenlaan aanwezig die vanaf de doorgaande weg richting het noorden loopt. Het erf wordt volledig omringd door sloten. De bodem in het plangebied bestaat uit zandgrond.

Buiten het plangebied wordt de omgeving gekenmerkt door weilanden. Tevens zijn er woonerven, bospercelen en andere bomenlanen aanwezig.

Figuur 1.1. De ligging van het plangebied

2. ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING

De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming en soortbescherming. Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), Natura 2000-gebieden natuurreservaten en andere in bestemmingsplannen aangeduide natuurgebieden. De soortbescherming valt net als Natura-2000 onder de Wet Natuurbescherming, welke per 1 januari 2017 in werking is getreden.

- Per 1 januari 2017 is de nieuwe Wet natuurbescherming (Wnb) in werking getreden. Eén van de verschillen in vergelijking met de oude situatie is dat de provincies nu bevoegd gezag zijn en zelf invulling kunnen geven aan soortbescherming.
- De conclusies en aanbevelingen in dit rapport zijn gebaseerd op de Wet natuurbescherming.

2.1 Soortbescherming

De Wet natuurbescherming draagt onder andere zorg voor de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Het is niet toegestaan planten te plukken en dieren te doden, te vangen of te verstoren die onder de Wet natuurbescherming vallen.

De Wet natuurbescherming verdeelt beschermde soorten in twee groepen. De eerste groep bestaat uit strikt beschermde soorten waaronder soorten uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (art. 3.1 en 3.5). De Vogel- en Habitatrichtlijn zijn richtlijnen van de Europese Unie waarin wordt aangegeven welke diersoorten en welke typen natuurgebieden door de lidstaten dienen te worden beschermd. In de tweede categorie staan de overige beschermde soorten (art. 3.10), bijvoorbeeld uit de Nederlandse Rode Lijst. Binnen de Wet natuurbescherming vullen Europese en nationale wetgeving elkaar aan.

Hoewel de Wet natuurbescherming een nationale wet is, kunnen de provincies (als de bevoegde gezagen) soorten aanwijzen die vrijgesteld kunnen worden van de beschermde status, als het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen. De vrijgestelde soorten die provincie Friesland via de verordening heeft aangewezen zijn de volgende:

Zoogdieren	Amfibieën
Aardmuis	Bruine kikker
Bosmuis	Gewone pad
Bunzing	Kleine watersalamander
Dwergmuis	Meerkikker
Dwergspitsmuis	Bastaardkikker
Egel	
Gewone bosspitsmuis	
Haas	
Hermelijn	
Huisspitsmuis	
Konijn	

Ree	
Rosse woelmuis	
Steenmarter	
Tweekleurige bosspitsmuis	
Veldmuis	
Vos	
Wezel	
Woelrat	

De verordening van de Provinciale Staten van Friesland met betrekking tot de nieuwe Wet natuurbescherming is te vinden op: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2016-6515.html>

2.2 Natura 2000

De bescherming van de Natura 2000-gebieden (Vogel- en/of Habitatrichtlijngebieden) is in eerste instantie vastgelegd in de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet) en sinds 1 januari jongstleden opgegaan in de nieuwe Wet natuurbescherming. Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor- of verband houden met het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen getoetst te worden. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval dat de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering mogelijk negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is aangewezen.

Het plangebied ligt niet in de directe omgeving van een Natura 2000-gebied. Er kan dan ook op voorhand worden uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden een negatieve invloed hebben op habitattoorten of habitattypen waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen. Een toetsing in het kader van Natura-2000 is daarom naar onze mening niet nodig. De provincie is in deze echter bevoegd gezag en kan een andere mening hebben.

- Het plangebied ligt niet in de directe nabijheid van een Natura-2000 gebied.
- Er kan op voorhand worden uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden een negatieve uitwerking hebben op habitattypen of habitattoorten waarvoor natura-2000 gebieden zijn aangewezen.
- Een toetsing in het kader van Natura 2000 is naar onze mening dan ook niet nodig.

2.3 Natuurnetwerk Nederland/EHS

Het Natuurnetwerk Nederland (voorheen de Ecologische Hoofdstructuur) maakt onderdeel uit van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van de EHS plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn. Het plangebied valt niet binnen de EHS. Voor wat betreft de werkzaamheden in het plangebied is een toetsing aan de EHS naar onze mening dan ook niet nodig. De Provincie is in deze echter bevoegd gezag en kan een andere mening hebben.

- Het plangebied ligt niet binnen de begrenzing van de NNN/EHS. Toetsing aan de EHS is derhalve naar onze mening niet aan de orde.

3. RESULTATEN ECOLOGISCHE QUICKSCAN

3.1 Flora

Het plangebied beslaat een weiland en een erf waar een afgebrande koeienstal staat. De vegetatie in dit weiland wordt gekenmerkt door Engels raaigras en paardenbloemen. Dit is het gevolg van een intensief maaibeleid op een voedselrijke bodem.

Zowel het erf als het weiland wordt volledig omringd door sloten. Deze sloten zijn grotendeels aan het dichtgroeien met grassen zoals grote lisdodde. Op het erf zelf is alle vegetatie recent verwijderd.

Binnen- en vlak buiten het plangebied zijn verschillende soorten bomen te vinden. Vooral de eikenlaan aan de westkant van het plangebied heeft veel natuurwaarde.

Gezien de voedselrijke omstandigheden in- en vlak buiten het plangebied sluiten wij uit dat er beschermde planten voorkomen.

Figuur 3.1. Impressie van de vegetatie in het plangebied

- Op basis van de voedselrijke (habitat)eigenschappen van het plangebied is het voorkomen van beschermde plantensoorten uit te sluiten.

3.2 Vogels

3.2.1 Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen

De bomen binnen- en vlak buiten het plangebied zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van bijvoorbeeld roofvogels. Dergelijke nesten zijn niet aangetroffen.

De stal in het plangebied is gecontroleerd op potentiële broedhabitats van vogelsoorten (zoals huismus en gierzwaluw) die in gebouwen broeden waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. Dergelijke geschikte habitats, met alle benodigde onderdelen, zijn niet aangetroffen.

Op Google-streetview is zichtbaar dat het rieten dak dat zich op de woonboerderij bevond niet geschikt was als broedplek voor gierzwaluwen. Tevens zijn schuren zoals de ligboxstal in de regel niet geschikt voor gierzwaluwen om in te nestelen.

Voor de huismus geldt dat potentiële nestlocaties in de huidige situatie in zeer beperkte mate aanwezig zijn. Omdat de dakdelen van de stal zijn verwijderd en het voorste deel van dit gebouw is ingestort of gesloopt, is het niet mogelijk om te beoordelen of dergelijke nestlocaties in grotere mate aanwezig zijn geweest.

Echter, omdat recent alle vegetatie in het plangebied is verwijderd, is er geen dekking meer aanwezig. Hierdoor vormt het totale plangebied in zijn huidige staat geen geschikt broedhabitat voor de huismus.

- Het voorkomen van jaarrond beschermde nesten binnen- en vlak buiten het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten. Het is echter niet uit te sluiten dat er door de sloopwerkzaamheden nestplaatsen van huismussen verloren zijn gegaan.

3.2.2 Overige broedvogels

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied enkele vogelsoorten zoals de roodborst waargenomen. Gezien de tijd van het jaar betroffen dit geen broedende vogels. Het habitat in- en vlak buiten het plangebied is echter wel geschikt gebleken voor verschillende soorten broedvogels. Zo kan er in het weiland worden gebroed door verschillende soorten weidevogels, zoals de Kievit. Ook de eikenlaan aan de westkant van het plangebied heeft waarde voor broedende vogels, zoals de koolmees.

- Het kan niet worden uitgesloten, dat in het plangebied wordt gebroed door vogelsoorten waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. Deze soorten zijn wel beschermd tijdens de broedtijd.

3.3 Zoogdieren

3.3.1 Vleermuizen

Het plangebied is tijdens het veldbezoek beoordeeld op waarden voor vleermuizen. Hierbij is de nadruk gelegd op de aanwezigheid van mogelijke verblijfplaatsen. Ook is gekeken of door- of langs het plangebied essentiële vliegroutes van vleermuizen kunnen lopen.

De aanwezigheid van verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen als de watervleermuis in het plangebied kan niet op voorhand worden uitgesloten. Dit vanwege het feit dat in de eiken aan de westkant van het plangebied verschillende holtes zijn aangetroffen waarin vleermuizen kunnen verblijven.

Figuur 3.2. Voorbeeld van een holte in een eik waarin vleermuizen kunnen verblijven.

De eikenlaan aan de westkant van het plangebied is ook in potentie geschikt als vliegroure voor vleermuissoorten als de watervleermuis. Deze eikenlaan loopt vanaf de doorgaande weg in noordelijke richting naar een potentieel foerageergebied. Zie figuur 3.2 voor de mogelijke vliegroure en het mogelijke foerageergebied.

De aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten. Dit vanwege het feit dat er in de stal geen gebufferde ruimtes aanwezig zijn.

Echter, ook hier geldt dat niet is in te schatten in hoeverre dergelijk ruimtes verloren zijn gegaan, doordat delen van de stal reeds zijn gesloopt.

Figuur 3.2. Mogelijk vliegroure van vleermuizen (rode pijl) en potentieel foerageergebied voor soorten als de watervleermuis (rode cirkel).

- De aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen in het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten. Het is niet uit te sluiten dat door de sloopwerkzaamheden verblijfplaatsen verloren zijn gegaan.
- Er kan niet op voorhand worden uitgesloten dat de eikenlaan aan de westkant van het plangebied dient als vliegroure voor vleermuissoorten als de watervleermuis. Ook kunnen hier verblijfplaatsen aanwezig zijn.

3.3.2 Overige zoogdiersoorten

Van andere beschermde zoogdiersoorten zoals de das kan op voorhand worden uitgesloten dat deze voorkomt in het plangebied. Deze soort komt in de omgeving voor, maar in het plangebied bevindt zich voor deze soort geen geschikt habitat. De eikenlaan aan de westkant van het plangebied bevat geen holtes die geschikt zijn voor boommarters. Tevens zijn er van deze soort geen sporen gevonden.

Voor de waterspitsmuis geldt dat het habitat niet geschikt is op basis van het feit dat de sloten intensief worden beheerd of juist volledig dichtgroeien. Hierdoor is in de sloten geen watervegetatie aanwezig. Ook de aanwezigheid van macrofauna in het water dat kan dienen als voedsel, is gering. Tot slot is er op de oevers weinig dekking aanwezig.

Op basis van de habitat in het plangebied, alsmede verspreidingsgegevens, is het zeer aannemelijk dat vrijgestelde zoogdieren voorkomen in het plangebied. Denk hierbij bijvoorbeeld aan bosmuis en haas.

- Het voorkomen van beschermde landzoogdieren in het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.
- Wel is het aannemelijk dat er in het plangebied wettelijk vrijgestelde zoogdiersoorten als de bosmuis voorkomen.

3.4 Vissen, amfibieën, reptielen & ongewervelden

3.4.1 Vissen

De sloten die om het plangebied heen liggen zijn gecontroleerd op waarden voor beschermde vissoorten. Op basis van verspreidingsgegevens, alsmede de habitatgeschiktheid, kan op voorhand worden uitgesloten dat in deze sloten grote modderkruipers of andere beschermde vissoorten voorkomen.

- Op basis van verspreidingsgegevens alsmede de habitatgeschiktheid kan het voorkomen van grote modderkruiper en andere beschermde vissoorten in de sloten die om het plangebied heen liggen, op voorhand worden uitgesloten.

3.4.2 Reptielen & Amfibieën

In de omgeving van het plangebied komen verschillende soorten reptielen zoals de levendbarende hagedis voor. Op basis van de habitatgeschiktheid, kan de aanwezigheid van reptielen in het plangebied echter op voorhand worden uitgesloten. Dit op basis van een gebrek aan dekking en geschikte overwinteringsplekken.

Voor amfibieën geldt dat het voorkomen van beschermde soorten zoals de poelkikker en de heikikker op voorhand kan worden uitgesloten. Dit vanwege de afwezigheid van geschikt voortplantingswater in- en vlak buiten het plangebied.

Op basis van de habitat in het plangebied, alsmede verspreidingsgegevens, is het aannemelijk dat vrijgestelde amfibieën voorkomen in het plangebied. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de bruine kikker.

- Op basis van de ongeschiktheid van de in het plangebied aanwezige habitat, kan worden uitgesloten dat er beschermde reptielen voorkomen.
- Ook de aanwezigheid van beschermde amfibieën in het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.
- Wel is het plangebied geschikt voor verschillende vrijgestelde amfibieënsoorten.

3.4.3 Ongewervelden

De aanwezigheid van beschermde ongewervelden in het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten. Er komen hier noch waardplanten van beschermde vlinders voor, noch geschikt habitat voor beschermde libellen (bijvoorbeeld groene glazenmaker), landkevers of aquatische soorten ongewervelden (bijvoorbeeld gestreepte waterroofkever).

- Het voorkomen van beschermde soorten ongewervelden in het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.

4. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

4.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Wet natuurbescherming zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, hollen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn dan ook alleen de soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus, en waarop eventueel in de toekomst geplande werkzaamheden van negatieve invloed kunnen zijn.

Tabel 4.1 Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in het plangebied.

Soortgroep	Soort	Aanwezigheid	Art. 3.1	Art. 3.5	Art. 3.10	Vrijgesteld	Advies
Vogels	Algemene broedvogels	Mogelijk	X				Werken buiten broedtijd
Vogels	Huismus	Mogelijk	X				Compenseren voor mogelijk verdwenen nestplaatsen in schuur
Vleermuizen	Watervleermuis e.a.	Mogelijk vliegrouete/ verblijfplaatsen			X		Eikenlaan niet kappen en lichtuitstraling richting eikenlaan voorkomen → anders nader onderzoek naar aanwezigheid vliegrouete en verblijfplaatsen
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis e.a.	Mogelijk		X			Compenseren voor mogelijk verdwenen verblijfplaatsen in schuur.
Zoogdieren Amfibieën Vissen	Algemeen voorkomende soorten	Mogelijk			X	X	Zorgplicht

4.2 Effectbespreking en aanbevelingen

4.2.1 Gebiedsbescherming

Het plangebied ligt niet in de directe omgeving van een Natura 2000-gebied. Ook valt het niet binnen de EHS. Een toetsing in het kader van het onderdeel gebiedsbescherming van de Wet natuurbescherming of EHS is daarom naar onze mening niet nodig. De provincie is in deze echter bevoegd gezag en kan een andere mening hebben.

4.2.2 Algemeen voorkomende broedvogels

Gezien de habitat in het plangebied, kan niet worden uitgesloten dat er vogels broeden waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. In het weiland kan bijvoorbeeld gebroed worden door verschillende soorten weidevogels, zoals de Kievit. Ook de eikenlaan aan de westkant heeft waarden voor broedende vogels.

We raden hierom aan om de werkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen. Eventueel kan er in het broedseizoen worden gewerkt als de broedhabitats voor aanvang van het broedseizoen ongeschikt worden gemaakt. Dit dient dan te gebeuren onder begeleiding van een ecoloog.

4.2.3 *Huismus*

Ten tijde van het veldwerk was de koeienstal reeds deels gesloopt. Om deze reden was het niet mogelijk om goed in te schatten of er nestplaatsen van huismussen aanwezig zijn geweest. Omdat we niet uit kunnen sluiten dat dergelijke nestplaatsen aanwezig zijn geweest, adviseren wij om voor de zekerheid een 20-tal broedgelegenheden te realiseren in de nieuwbouw en zodoende te compenseren voor eventueel verdwenen nestplaatsen. Dit aantal is gebaseerd op onze ervaring met vergelijkbare situaties. We schatten dat er door de sloopwerkzaamheden een 10-tal nestlocaties verloren zijn gegaan. Broedplekken van huismussen worden altijd gecompenseerd met de factor twee.

4.2.4 *Vleermuizen*

Aan de westkant van het plangebied loopt een potentiële vliegroute (figuur 3.2) langs de eikenlaan. In deze eiken kunnen zich ook verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden. Als de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten kunnen hebben op deze potentiële vliegroute/verblijfplaatsen (bijvoorbeeld door lichtuitstraling richting de bomen of het kappen van de bomen), raden wij aan om aan de hand van nader onderzoek vast te laten stellen of de bomenlaan daadwerkelijk als vliegroute en/of verblijfplaats wordt gebruikt. Zolang dergelijke negatieve effecten worden voorkomen, is nader onderzoek niet nodig.

Ten tijde van het veldwerk was de koeienstal reeds deels gesloopt. Om deze reden was het niet mogelijk om goed in te schatten of hier verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen aanwezig zijn geweest. Omdat we niet uit kunnen sluiten dat dergelijke verblijfplaatsen aanwezig zijn geweest, adviseren wij om voor de zekerheid een 12-tal verblijfplaatsen te realiseren in de nieuwbouw en zodoende te compenseren voor eventueel verdwenen verblijfplaatsen. Ook in dit geval is het aantal gebaseerd op onze ervaring met vergelijkbare situaties. We schatten dat er door de sloopwerkzaamheden drie verblijfplaatsen verloren zijn gegaan. Verblijfplaatsen van vleermuizen worden altijd gecompenseerd met de factor vier.

4.2.5 *Vrijgestelde- en niet beschermde soorten: de zorgplicht*

Er kan een aantal niet beschermde of vrijgestelde soorten voorkomen in het plangebied, zoals bijvoorbeeld verschillende soorten kleine zoogdieren. Voor schade aan deze soorten geldt in principe een vrijstelling. De zorgplicht van de Wet natuurbescherming schrijft echter voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen.

Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door voorafgaand aan de werkzaamheden dekking te verwijderen. Hierdoor worden eventueel aanwezige dieren vooraf bewogen een andere verblijfplaats te zoeken.

4.3 Overzicht vervolgstappen

De werkzaamheden kunnen binnen de kaders van de Wet natuurbescherming worden uitgevoerd, mits aan de volgende vervolgstappen wordt voldaan:

- **Algemeen voorkomende broedvogels:** Werken buiten de broedtijd.
- **Compensatie huismus:** Het realiseren van twintig broedplekken in nieuwbouw.
- **Vliegroute en verblijfplaatsen vleermuizen (eikenlaan):** De eikenlaan niet kappen. Voorkom lichtuitstraling richting potentiële vliegroute, anders → Nader onderzoek naar de aanwezigheid van vliegroutes en verblijfplaatsen van vleermuizen.
- **Compensatie vleermuizen:** Het realiseren van twaalf verblijfplaatsen in nieuwbouw.
- **Vrijgestelde soorten:** Het naleven van de zorgplicht.

5. BRONNEN EN LITERATUUR

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie) 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren.- Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Alterra (2015). Synbiosis kaartenmachine Natura 2000 | Beschermde gebieden. Via: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx>

FLORON (2015) Verspreidingsatlas planten. Via <http://www.verspreidingsatlas.nl/planten>

Korsten, E. en Regelink, J.R. (2010). Cursus herkennen van potentiële vleermuiswaarden: in het kader van quickscans en ander ecologisch vooronderzoek. Zoogdierverseniging rapport 2010.44. Zoogdierverseniging, Nijmegen

Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierverseniging en Gegevensautoriteit Natuur. *Vleermuisprotocol 2013*, 27 maart 2013. www.gegevensautoriteitnatuur.nl en www.netwerkgroenebureaus.nl

RAVON (2009). Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën. In opdracht van het ministerie van LNV, Gegevensautoriteit Natuur.

www.telmee.nl

Melis, J.& M. Koopmans, 2015. Fiskatlas Fryslân, verspreiding en ecologie van zoetwatervissen in Fryslân. Bornmeer, Gorredijk.